

**LETO
3****JESENICE-
FUŽINE****TOVARNIŠKI****VESTNIK****KRANJSKE
INDUSTRIJSKE
DRUŽBE****Pozor!**

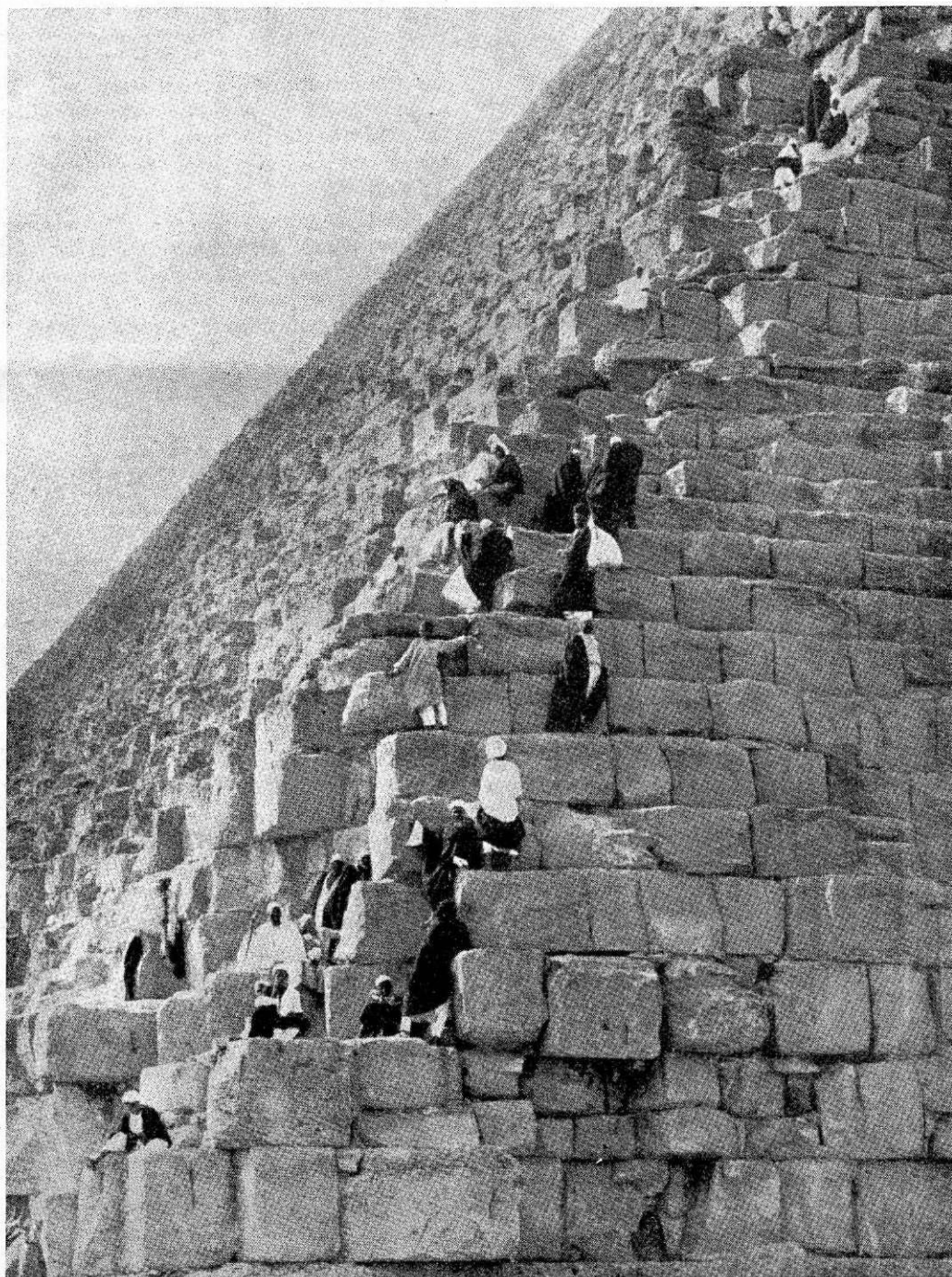
Na gotovih mestih v tovarni je prepovedano kaditi. Tako na primer v modelni mizarni, v tesarni, v skladišču za modele, v sušilnici za žaganje, na žagi, v zabojarni, pri acetilenski napravi ter v skladišču za oglje in koks v Hrenovici ter sploh povsod tam, kjer je nevarnost za požar.

Sodelavci pač vedo, da se tu ne gremo šolarjev, nego da so ti predpisi važni obojestransko in da povzroči neupoštevanje teh predpisov največje nesreče za podjetje in za delavstvo. Po neprevidnosti lahko nastanejo usode polni požari, ki bi uničili imetje in delo.

Žalibog pa se dogajajo še vedno primeri, ko nekateri kadijo na prepovedanih mestih. Zgodi se pa potem še, da dotični neprevidnež, ko vidi, da se bliža kaka nadrejena oseba, skrito vrže ogorek stran. Za tem vzrokom je nastal tudi požar leta 1932., ki je uničil mizarno. Torej k enemu prestopku še drugi. Naj vendar vsak ve, da se ne gremo šolarje, nego da je vsak poklican k skupni disciplini za čuvanje imetja in dela.

Vkljub temu, da smo o tem že poročali, ponavljamo, da je kajenje v bližini acetilenskih aparatov strogo prepovedano. Poleg požara lahko nastane tam še eksplozija, ker je mešanica acetilena in zraka — tako zvani pokalni plin — zelo nevarna. Nastali požar v acetilenskih napravah se seveda ne sme gasiti z vodo, kar bi pospešilo razvijanje acetil-plina, temveč s posebnimi pripravami (Polar-Total - aparat).

Bodimo previdni na vseh mestih. Ti, ki neprevidno ravna, ogroža imetje in delo vseh sodelavcev, zato zasluži brez-pogojno kazen.

DELO V DAVNIH ČASIH

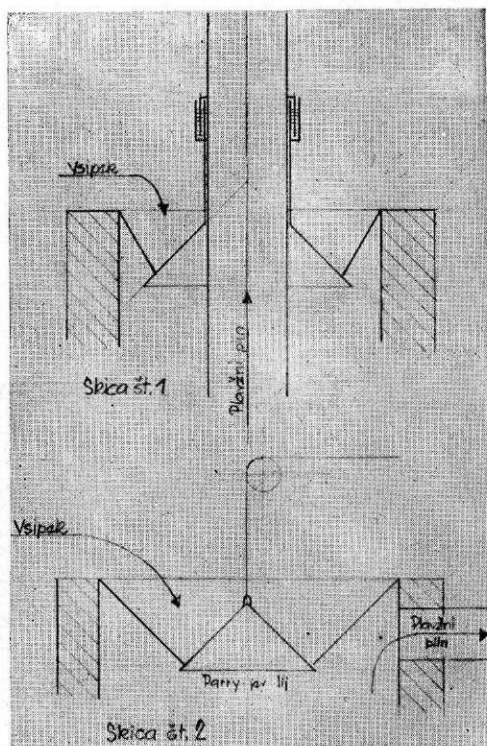
Keopsova piramida. Ogromno delo iz davnih časov, ko so si faraoni postavljali spomenike. Vsi ti kameniti kvadri so bili znoženi v vratolomne višine brez vseh tehniških priprav. Prihodnjč bomo popisali, kako se je taka zgradba postopoma gradila in kako je bilo mogoče spraviti kamne v take višine

Dipl. tehn. D. Cerar:

Splošno o plavžarstvu

(Dalje.)

Za pogon plinskih motorjev pa pride v poštev le zelo čist plavžni plin. Odstranjevanje trdnih prašnih delcev se vrši najprej suhim potom, zatem mokrim in končno zopet suhim potom. Za čiščenje

plina, ki odnaša s seboj samo 5–25 g/m³ trdnih prašnih delcev, zadostuje za kurilne svrhe že samo čiščenje suhim potom z zbiralci prahu, tako zvanim prašnimi vrečami (Staubsaack), ki ima obliko valja, v katerem se nahaja še en manjši valj (gl. skico). Plin vstopa iz plavža ter gre tangencialno v smeri pušice b in stoba skozi odprtine »c« notranjega valja. Vstop v notranji valj pa je mogoč le tedaj, kadar spremeni plin svojo smer. To pa se zgodi, ko je njegova hitrost enaka = 0, v tem momentu pa odpadajo grobi deli prahu, ki se spodaj odstranjujejo.

Za pogon plinskih strojev pa je potrebno še nadaljnje čiščenje plavžnega plina s finimi čistilci, ki delujejo mokrim in električnim potom. Po izstopu plavžnega plina iz zbiralca prahu ima isti še vedno temperaturo cca. 200° C, katero pa moramo zmanjšati s hladilnimi pripravami na 60–80° C. Hladilne naprave ali hladilniki so veliki pločevinasti valji s ϕ 4 m do 6 m in višine 20–25 m, v njihovi notranjosti so vgrajene fine razpršilke vode, ali pa lesene etaže, ki sestoji iz lesenih palic, katerih gornja stran je oblikovana v oster rob (žagaste oblike), z namenom, da se voda, ki kaplja od vrha na teh rešetkah, razprši na drobne kapljice hladilne vode. Zaradi nasprotnega gibanja vode in plina se isti ohladi tako, da je njegova temperatura samo nekoliko višja kot temperatura hladilne vode, ter znaša 25–40° C. Istočasno ž ohlajevanjem pa se odstranijo in z vodo izplaknejo zadnji grobi ostanki prahu tako, da vsebuje plin pri izstopu iz hladilca še pri-

bližno 0,7 do 2 g/m³ trdnih prašnih delcev. Množina hladilne vode pa znaša 3 do 4 m³ plavžnega plina. Prednost mokrega hlajenja je, da se ohladi plin pod rosišče ter da se množina vlage, ki jo vsebuje na ta način bistveno zmanjša. Nadaljnje fino čiščenje plina pa moremo vršiti na 3 različne načine.

1. Mokro, krožno izpiranje (po sistemu Zschocke ali Theisen).

2. Suho z suknenimi filtri (po sistemu Halberg-Beth).

3. Električno (po sistemu Cottrell-Möller).

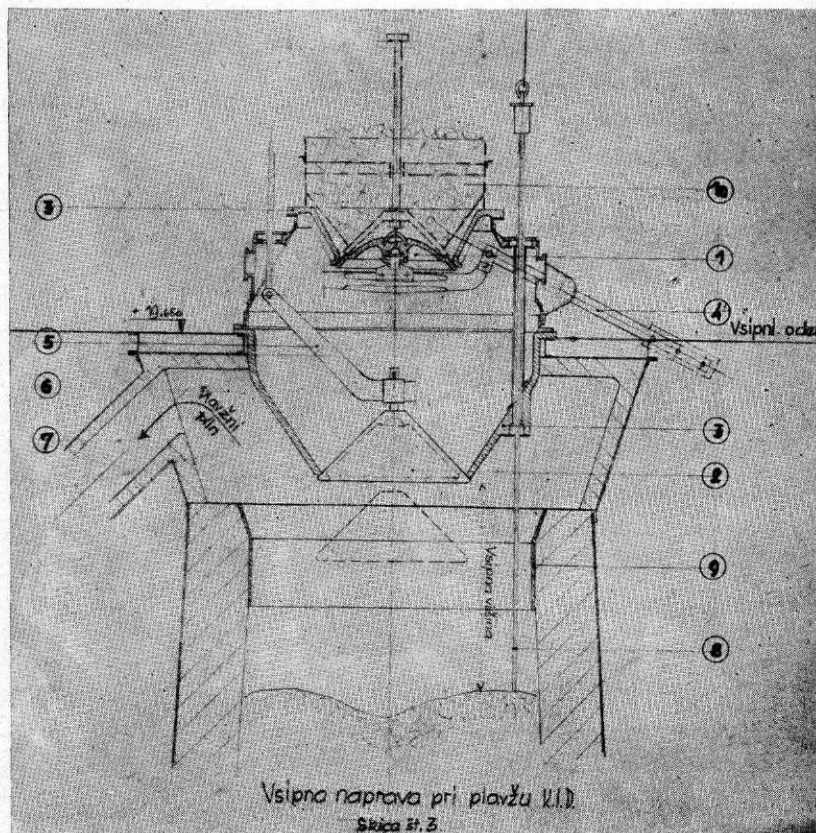
Ad 1. Pri prvem sistemu dosežemo z 1 × izpiranjem že čistost 0,1 do 0,5 g/m³ trdnih delcev prahu tako, da je na ta način čiščen plavžni plin že uporaben za ogrevalce žraka za kurjenje kotlov in t. sl. Z 2 × izpiranjem plina pa dosežemo že čistost 0,01 do 0,03 g/m³ tako, da se lahko plin uporablja tudi za plinske motorje. Čiščenje po Theisenju je slično, samo da se ta poslužuje deloma že aparatov. Za čiščenje 1000 m³ plina se rabi 2,5–3,5 PS.

Ad 2. Suho čiščenje po Halberg-Bethu se vrši tako, da se plin, ki je bil v prašni vreči grobo očiščen, ohladi pod rosišče in odstrani voda, nato pa se z odvodnimi plini segreje za 10–20° C tako, da se sukneni filtri ne bi zaradi še

eventualno preostale vode zamazali. Plin se srka skozi več zaporednih suknenih filtrov, da se izloči čim več prašnih delcev. Če se plin rabi za pogon plinskih motorjev, se istega še nadalje ohlaja z namenom, da se odstrani kolikor mogoče vsa voda. Plin, ki je bil tako čiščen, vsebuje še prav neznatno množino trdnih prašnih delcev, in sicer jih najdemo v 1 m³ do 0,005 g. Življenjska doba filtrov pa znaša ca. 1 leto. Poraba energije za čiščenje po opisanemu načinu znaša 1,25 do 2 PS. za 1000 m³ plina.

Ad 3. Pri električnem čiščenju plavžnega plina nam je predvsem potreben istosmerni tok visoke napetosti (do 100.000 V), ki ga dobivamo iz vrtilnega toka na ta način, da vrtilni tok s pomočjo pretvarjalnega stroja preoblikujemo v istosmerni tok. Čiščenje plina se vrši tako, da istega vodimo skozi sisteme elektrod, ki imajo v preseku obliko $\diamond$, štirikrake zvezde, med elektrodami se tvori električno polje visoke napetosti, ki jonizira prehodni plin, obenem pa se vedajo na elektrodah trdni delci prahu. Elektrode so pritrjene na posebne tolkače, ki v gotovih intervalih stresajo elektrode, da nabrani prah odpade z elektrod ter se nabira spodaj v zbiralnem konusu. Od tu pa se po potrebi izpušča v vozičke ter odvažna na odval ali pa se vrača v proces proženja. Slično električno

Te skice so popisane v prejšnji številki „Tov. Vestnika“.

Legenda:

1. zgornji zvonec,	6. plinski dam,
2. spodnji zvonec,	7. odvod plavžnega plina,
3. vsipno ohišje,	8. globilo,
4. protiutež za zgornji zvonec,	9. zaščitni oklep,
5. protiutež za spodnji zvonec,	10. vsipna ponev z vsipnim materialom.

Dipl. ing. Nikolić:

Iz zgodovine žičarstva

(Konec.)

Okrog leta 1850. je znašala povprečna produkcija ene žične proge (1 ogródje za predvaljanje in 5 do 6 ogródij za končno valjanje) pri žici 6,5 mm premera in cca. 36 m dolžine v Nemčiji že cca. 3000 kg na izmeno. Zdi pa se, da je bila v tistem času (l. 1855.) vodilna po produkciji valjarna v Fourchambaultu v Franciji, ki je izvaljala na izmeno tudi do 12.000 kg žice s premerom 6 mm in do 120 m dolge.

Druga polovica 19. stoletja predstavlja dobo velikega razmaha žične industrije v vseh industrijskih zemljah.

Razvoj tehnike in kulture je ustvaril veliko predmetov in potrebščin, ki so

čiščenje plavžnega plina se vrši tudi pri nas, in sicer po sistemu tvrdke »Lurgi«.

Postopek čiščenja pri našem plavžu je sledeče: iz peči vstopa plin ter se v prašni vreči izvrši prvo suho čiščenje. Prvotna množina grobih trdnih delcev, ki jih odnaša plin iz plavža, znašajo pri nas ca. 20 g/m³, po prehodu skozi zbiralec prahu pa se zmanjša prahu na ca. 5 do 10 g/m³. Plin se vodi skozi visokoležečo kolcnasto cev do »izparilnega hladilca«. Na najvišji točki kolenaste cevi se nahaja zaklopka za izpuščanje plinskega presečka v atmosfero. V izparilnem hladilcu se plin ohladi z vodo, ki se vbrizgava na vrhu in s strani od 200° na približno 60–65° C. Tu se izplaknejo še preostali grobi delci prahu. Nato pa plin vstopa v 3 paralelne električne plinske sestave, skozi katere se lahko očisti 3 × 7000 m³/h ali skupno 21.000 m³/h. Vsak sestav električnih čistilcev tvori »grobni električni čistilec«, zatem »vodni hladilec«, ki ima v notranjosti lesene rešetkaste etaže z že poprej opisanimi ostrimi robovi, ki gledajo navzgor. Zatem sledi »električni fini čistilec«. Ko preide plin vse imenovane naprave, vstopa v odvodno cev čistega plina z nadpritiskom ca. 300 mm in s čistoto ca. 0,002 do 0,05 g/m³. Očiščen plavžni plin se po cevovodih vodi do posameznih konsumentov, ki uporabljajo plin v kurilne svrhe. Na vseh napravah, skozi katere prehaja plavžni plin, od plavža pa do konsumentov, se morajo nahajati tudi eksplozijske zaklopke, ki se v primeru eksplozij odprejo ter preprečijo, da se obstoječe naprave ne poškodujejo. Plavžni plin je zelo eksploziven ter nam priložena skica prikazuje, pri katerih množinah zraka in plina obstojajo nevarnosti treskavega plina. Poraba plavžnega plina je mnogostranska. Za kurilne svrhe, za ogrevalce zraka, za pogon plinskih strojev, za pridobivanje električne energije ali za vetrila, za pražilne stroje, za sušilnice, parne kotle itd. Pri nas se poraba plina razdeli približno takole:

30 % za ogrevalce zraka,
10 % za lastno uporabo (pražarna + apnenica),

60 % razpoložljivega plina, ki se prodaja ostalim obratom.

(Dalje prih.)

se morali izdelovati iz žice, zato je povpraševanje po žici naraščalo. Povsod, v Franciji, v Belgiji in Angliji so se množile žične naprave, katerih produkcija in kakovost izdelka so se popravljale iz leta v leto. V Nemčiji se je v premogokopnih revirjih v Porenju in v Westfaliji razvila močna železarska industrija z novimi in modernimi plavži na koks, katerih grodelj lahko po uporabnosti za izdelovanje žice že tekmuje z grodljem, pridobljenim na oglje. Zaradi tega so se tudi žične valjarne naselile v tem kraju železarskega dela. Železo in jeklo za valjanje žice je bilo odvisno od kraja in razmer — prečiščeno v čistilnih ognjih (frišanje), pudlano, Thomasovo in v zadnjih letih tistega stoletja tudi že Martin-Siemensovo.

Altena z okolico se je odslej bavila le še z vlečenjem žice. Obdržala pa je še nadalje svoj stari žičarski sloves. Nove razmere pa so omogočile razvoj te industrije tudi v drugih krajih do tistih mej, ki kažejo že nove oblike današnjih dni. Tudi proces izdelave in konstrukcije naprav in strojev za vlečenje so se brez velikih in bistvenih sprememb obdržale do začetka našega stoletja.

Izdelava žice pri KID

Na koncu še nekaj interesantnih podatkov o začetku izdelave žice pri KID. Te podatke prinašamo po spominih knji-

govodje v žičarni g. Kersteina in delovodje g. Merliča.

Do leta 1890. je na Jesenicah-Savi obstojal le plavž in peč za pudlanje, tako, da so tu proizvajali le grodelj in kovana polena iz pudlanega železa. Leto 1890. pa pomeni mejnik v razvoju jese-niškega železarstva. V letih 1889. do 1890. so bile zgrajene lesene rake in postavljene turbine I., II. in III. Začetkom leta 1890. je zagorela prva Martin-Siemensova peč, ki je imela »šarž« po cca. 10 ton. Maja meseca je bila montirana žična valjar-na, a junija žičarna, ki je imela ležeče bobne za debelo žico in t. zv. stari grobi vlek za čico do 0,1 mm premera. Lužilnica in žarilnica sta bili na prostoru današnje žarilnice, a žebljarna delno na prostoru sedanje hladnovaljarne. Spremembe so nastale po požaru leta 1906., ko je žebljarna pogorela. KID je tega leta kupila Bistrice v Rožu in se je izdelovanje prav fine žice preneslo tje. Železo za izdelovanje žice je bilo prečiščeno staro v čistilnih ognjih (Frischfeuer), ki so stali v današnji žični valjarni, ali pa S-Martinovo železo. Roči prvega so imele do 15 kg teže, toda odlikovale so se z lepo srebrnobeo barvo; roči iz S. M. caglov pa so imele do 25 kg teže.

Prvi žičarji so bili po večini Korošci, toda domače delavstvo se je novemu poslu kmalu priučilo in so žični izdelki KID kmalu postali znani in iskani v raznih krajih sveta.

Thuma Fr., obratovodja železniškega oddelka:

Naša industrijska železnica

(Konec)

Obrati morajo dostaviti prometu vozove nepoškodovane in tako naložene, da se med vožnjo ne poškodujejo.

Radi pravilnega tolmačenja odredb o prometni službi bomo dodali še nekatera pojasnila: V prometni službi sta zapopadeni praviloma dve službi in sicer: izvršna in komercialna služba. K izvršni službi spada vožnja, premik, dostava in odvoz od skladišča (obrata). To službo vrši železniški oddelek.

V komercialno službo spada: Naročila vozov, nakladanje in razkladanje, nadzor nad tem delom in odjava vozov. To službo vrše obrati. Obe službi morata biti v neposredno tesni zvezi in si nuditi stalno pomoč, ker sta sicer red in ekonomija v prometni službi nemogoča. Komercialna služba (obrat) mora skrbeti, da so vozovi, njim dostavljeni, čimprej naloženi odn. razloženi. V smislu odredb o organizaciji železniškega obratovanja ne sme noben obrat zadrževati vozov, ki so določeni za splošni promet. Obrat, ki potrebuje vozove n. pr. za skladiščenje rezervnega materiala za daljšo dobo, se mu to lahko dovoli v spo-

razumu z železniškim oddelkom s tem, da se mu vozovi posebno označijo. Partijski vodja in oni delavec, ki vrši v obratu komercialno službo, mora skrbeti v smislu odredb za železniško službo za pravočasno dostavo in odjavo vozov. Skrbeti mora, da se z dovoljenimi vozovi previdno ravna in obvaruje poškodb.

Da smo opisali vso organizacijo naše železniške službe na tem mestu, ima ta namen, da se vse naše delavstvo seznanijo z načinom pravilnega obratovanja naše železnice in da ga resno opozori, da je to obratovanje, dokler ni v popolnem redu, oni činitelj, ki v naši železarski industriji znatno obremenjuje proizvodne stroške. Zato je v interesu vsega našega delavstva:

da s pravilnim razumevanjem sledi onim, ki skušajo z obstoječimi napravami na kateri koli način znižati te stroške;

da z dobro voljo pomaga vzdrževati splošni red v železniškem prometu in da s trdnostjo prepriča vsakomur, da bi še nadalje kakor koli kvaril in uničeval železniške naprave, najsi bo to proga, lokomotive ali vozove.

J. Bohnen, obratovodja cevarne:

Prednosti uporabe jeklenih cevi

pri sodobni izgradnji visokih in cestnih zgradb

Foto S. S.

Tako arhitekt kot graditelj cest uporabljata pri sodobnih zgradbah za dosego arhitektonskih efektov v veliki meri jekleno cev. Jeklena cev se uporablja bodisi kot ograja, za izvedbo vrtnih vratc, za

Pogled v notranjost domače tvornice cevi.
Cevarna KID na Jesenicah

zastavne drogeve in nastavke, kot ograja stopnišča, za ograditev cestišč itd. itd.

Gladka površina cevi v zvezi z dovršeno varilno in rezalno tehniko, ki je poznana vsakemu verilnemu mojstru, omogoča ustvarjati resnično lepe cevne konstrukcije, ki povsem zadoščajo arhitektonskim čutom v pogledu prilagoditve konstrukcij ostali zgradbi in pokrajini.

Do nedavna se je uporaba cevi močno zapostavljala, to pa zato, ker so bile iz inozemstva dobavljene cevi predrage. Danes pa se izdelujejo cevi doma, in to cevi najboljše kvalitete in nizke cene. S tem je arhitektu in graditelju omogočeno, da uporabita pri zgradbah čim več cevni konstrukcij.

Obdelava z rezalcem in z varilcem je jako enostavna. V splošnem zadošča zakroženje in zavaritev cevi na koncu. Ta način obdelave cevi se uporablja tudi pri polaganju cevi za vodovode, plinovode in parovode, zato je splošno poznan večini instalaterjev.

Prednosti varjenih cevni konstrukcij

V nobenem primeru ne more pri uporabi cevi za konstrukcije obveljati ugovor o kaki nerentabilnosti, kajti poleg prištednje na teži odločujejo tudi mnoge tehniške prednosti, ki jih dajejo cevne konstrukcije.

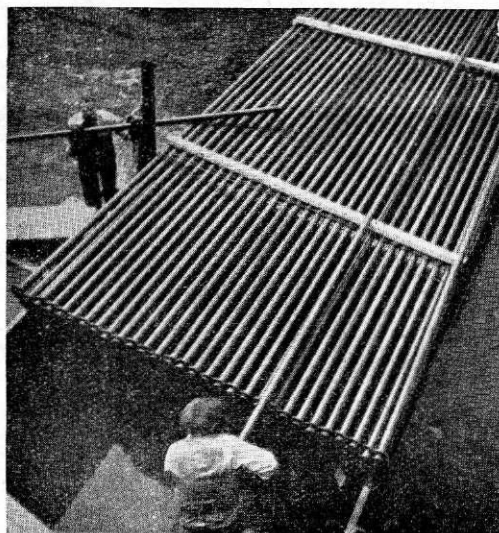
1. Prištednja na teži. To je važen činitelj pri skupni prištednji na stroških za kako zgradbo. Prav tako igra manjša teža znatno vlogo pri nakladanju, pri transportu, pri fundacijah in pri postavljanju sploh.

2. Večja sigurnost proti vetru. Konstrukterji visokih zgradb vedo, kako vlogo igra pri preračunavanju oprijemalna ploskev vetra. Posebno važno za stebre. Zunanji obrisi cevi pa nudijo vetru le malo oprijemalno ploskev napram drugim valjčnim profilom. Po predpisih se more tu računati z zmanjšanim koefi-

cientom 0,67 učinka vetra, kar znači znatno pridobitev.

3. Manjša ploskev za pleskanje. Ploskev za pleskanje je pri ceveh mnogo manjša kakor pri uporabi drugih valjčnih profilov. Pri primerjavi pleskanja konstrukcij iz normalnih valjčnih profilov in cevi se je doseglo do 49 % uštednje pleskane ploskve z uporabo cevi. To da zmanjšanje izdatkov za pleskanje skoro za polovico, na drugi strani pa je plesk bolj homogen in bolj trpežen. Prihranek na pleskanju pa se še bolj pokaže tekom let.

4. Lahek odtok vode. Gladka zunanja oblika cevi, ki nima ne oglov ne kakih utorov, voda lahko odteka in ne pride v notranjost konstrukcij. Ta prednost ni važna samo v pogledu padavin, temveč igra važno vlogo pri športnih zgradbah, kot so skakalni stolpi in ostale ureditve za plavalni šport. Prav tako igra pri športnih napravah oprijemalnost cevi važno vlogo (dostop, plezanje itd.).

Nalaganje cevi za transport.
Prvovrstni domači izdelki

5. Manjše zasenčenje. V primeri z drugimi profili za konstrukcije nudi uporaba cevi tudi prednost manjšega zasenčenja. Ta prednost pride praktično v poštev pri prekrivanju delovnih in drugih prostorov, pri katerih igra svetloba veliko vlogo.

6. Kompaktnost zgradb pomeni prednost, ki se ne izraža samo statično, temveč tudi v zunanji sliki. Pri uporabi cevi izgleda vsa zunanja ploskev kakor zaprta celota.

7. Istočasna možnost napeljav. Uporaba celih konstrukcij lahko služi istočasno kot nosilec in kot napeljava. Cevni nosilec lahko služi za napeljavo pare in za odvod kondenzata. Prav tako se lahko uporabi za kable in slične varovalne napeljave v konstrukciji.

Končno naj bo še omenjeno, da se v Jugoslavijo dovažajo cela vrsta valjčnih

profilov, kakor na primer T-profil, I-profil, tako, da bi bilo pri nas že zaradi tega treba mnogo bolj priporočati uporabo cevi pri visokih in pri cestnih zgradbah.

Slovenska beseda

Nemško — slovensko

Quaderstein — klesanec
Quadermauer — zid iz klesancev
Quarkkäse — ožemček, sladki sir
Quarzlampe — kremenova svetilka
Quecksilber — živo srebro
Querbolzen — prečni svornik
Querlinie — prečnica
Quersupport — prečni suport
Querwand — pregrada
Quitte — kutina
Rachenleere — žrelna mera
Rad — kolo
Radbremse — zavora
Räderwerk — kolesje
Radfelge — platišče
Radnabe — pesto
Radreifen — kolesni obroč
Radschuh — cokla, zavirač
Raffinerie — čistilnica
Rahm — smetana
Rahmen — okvir
Ramme — oven
Rampe — klančnica
Raspel — strugača
Rauchfang — dimnik
Rauhergeberei — krznarstvo
Raumfeile — trebilka
Reflektor — odsevnik, žaromet
Regulator — ravvalo
Reibtuch — otiralo
Reif — obroč
Reifholz — obročevina
Reifkolben — natezalnik
Reifniete — obročna zakovica
Reisekoffer — potni kovčeg
Reißbrett — risalna deska
Reißmaß — črtno merilo
Reißnadel — zarisna igla
Reißzeug — risala
Reißzirkel — risalno šestilo
Remise — klonica, remiza
Rennfeuer — talilni ogenj
Rennofen — talino ognjišče
Rennstahl — taljeno jeklo
Reservoir — vodoshramba
Rettungswagen — rešilni voz
Revolver — samokres
Richthammer — ravnik

Jeseniška cevarna izdeluje tudi pohištvene cevi
in cevi za izdelavo koles. Domač proizvod

tanju knjige ni tako veličastno navdušen za podjetnost in recimo še »ljubezen« kot pa po izpitih litrih v gostilnah, toda knjiga izobrazuje in pomeni napredek v vsem. Vse tri obstoječe knjižnice imajo pri nas gotovo mnogo najrazličnejših knjig v svojih seznamih. V kolikor pa manjka kakih strokovnih, se bo moralo pristopiti k izboljšanju. Delati moramo na to, da se ustanovi za železarske sodelavce še strokovna knjižnica.

Čitanje knjig pomeni napredek v vsem in tega potrebujemo pri našem delu najbolj. Jeseniška železarska podjetnost mora obstojati v trajnost, zato pa šola in knjiga.

VESELJE IN DELO

Gojenci prvega letnika kovinarske vajenške šole
KID ob priliki smučarskega izleta na Črni vrh

Kdor ne čita, drago živi!

Kadar koli gremo med kak narod, pa četudi nimamo izrecnega namena iskanja in opazovanja njegove kulture, povsod opazimo najprej napredek ali zaostanek naroda v vseh mogočih panogah v razširjenosti najrazličnejše književnosti. Knjiga in pisana beseda med ljudstvom je velik apostol za razširjanje kulture in znanstva. To pa so tudi že prednosti, ki vodijo k življenjskemu napredku.

O našem slovenskem ljudstvu moramo reči, da je glede razvite književnosti na enem izmed prvih mest. Mal je naš narod, toda če preštejemo njegove prosvetne domove, po katerih se vrstijo knjižnice, če preštejemo književne založbe ter vso ostalo tiskano besedo, potem vidimo, da naše ljudstvo bere. Malokje srečamo v podeželju tako številne knjižnice in toliko časopisnih naročnikov, kot prav pri našem narodu. To so tudi njegove prednosti.

Toda, nismo v tem še popolni. Res imamo že v našem industrijskem mestu tri knjižnice, ki vršijo hvalevredno poslanstvo za izobrazbo ljudstva, res imamo poleg teh še nekaj privatnih knjižnih zbirk, ki so na razpolago ožjemu krogu, toda če pogledamo odstotek obiskovalcev knjižnic, vidimo, da ni največji.

Gotovo je še mnogo več tistih in takih, ki so bolj vneti odjemalci po pivnicah, kot pa odjemalci v knjižnicah, četudi tisto večno lizanje alkohola uničuje zdravje in krade denar delavskim družinam, medtem ko knjiga izobrazuje in lepša življenje. Res da človek po preči-

ZA OKREPČILO IN ZA VEČNO ŽEJO

Prešanje sadja za mošt v naših planinskih krajih. Priprava mošta je različna ta način je ohranjen v naših Rovtiah. Ponekod pa poznajo »tolkačenje«, ki tajinstveno odmeva v večernih urah po krajih slovenskih kmetij

FOTO S. S.

POGLED V KULTURNI SVET

Ivan Cankar

»Komaj za vsako deveto stvar je beseda! Za najglobljo, za najbolestnejšo je ni!...«

Kam je že prišlo to do zaznave? Kdo je pomislil — kdo se je zavedal tisti dan, ko je izdihnil naš velikan svojo čisto dušo — kaj nam je bil — čigav sin je bil — kdo je bila mati velikanu, ki nam je dajal — dajal in ni vprašal kdaj mu hočemo vrniti. Dejal je in mi smo jemali — ga zasmehovali — zato, ker ga nismo razumeli, ker smo bili preplitvi, ker smo bili ukovani, ker smo bili hlapci samega sebe, ker smo hlapčevali tujcu.

»Ljubiti svojo rodno zemljo, ji služiti, je mogoče šele takrat, kadar si trpel zanjo.« Tako pravi on.

In mi? Nas je bilo strah — strah pred bratom — pred sestro. Hlapčevali smo in sami nismo vedeli zakaj.

»Gospod je ukazal« in zgodila se je gospodova volja.

»Odprti oko — še drugo — in odprti svet — glej svet, glej življenje, sama radost in luč! Zaklenil si se v mrtvašnico, zunaj pa kličejo vsi zvonovi! Ali ne bi bil greh, če bi izgubil človek le en sam trenutek te lepote?« so se glasile zdravnikovske besede v odgovor Dolinarjevim ugovorom.

Okusi trpljenje in spoznal boš lepoto, okusi dobroto in spoznal boš trpljenje. Ni še vse opravljeno, če živiš. Življenje spoznaš šele v življenju. Takrat si šele človek, če se otesavaš hlapčevstva, kadar si stopil med tiste, ki so narod, kadar si trpel in užival z narodom in ne s tistimi nedolžnimi rodoljubi, delavcev za »narodov blagor« niti niso trpeli nikdar.

Kdo je vse te rodoljube z nečistostjo v duši — s čistostjo na zunaj spoznal? Kdo jim je pogledal v dušo in jih razkrinkal vse po vrsti od dacarja pa tja do gospoda v župnišču?

Dobri naš Cankar, ki se ni bal povedati, da se je tista navidezna čistost porodila iz nečistosti. Nihče drugi kot on je dvignil bič — in bičal vse one, ki so se smatrali rodoljube, pa niso bili. In ni se zbal, če so pričeli kričati po osveti! Smehljal se je in tisti smeh nam je povedal: »Vse to je le božanje, ki naj vas predrami, ki naj vas spravi na pot pravičnih. Nečistost naj da prostor čistosti, »rodoljubi« naj opuste svoja rodoljubna dela in naj se pridruže narodu, ki edini dela za narodov blagor.

Mati! Domovina! Bog! To mu je bilo najsvetejše — saj tako govori v svojih »Podobah iz sanj«. Od bolesti se je razklalo srce, da je dalo kar je še imelo.

V to je veroval in njegova vera je bila trda. »Upanje je neumrljivo in brezmejno je hrepenenje.«

In ker je veroval — ker je bila njegova vera trdna, duša čista — značaj trden, zato ni omahoval — ni omagal, ampak hodil je pota, ki jih je videl v sanjah — hodil jih je zato, ker je vedel, da so sanje resnične; delal je za narod, za solzno dolino Šentflorijansko. Sam je pil iz keliha trpljenja, pil samo zato, da slajša trpljenje drugim, da dá s tem več moči hlapcu Jerneju, da se ojunaci, da bo nosil butaro življenja še dalje, da je ne bi vrgel raz sebe.

Na pot je povabil vsakogar in kdor se mu je pridružil, je pričel spoznavati svojo demovino, je videl pred sabo ves tisti gnev, — vso ono nečistost — kleče-

plastvo, ki se je gojilo v ljudstvu za »Vero, dom, cesarja.«

Sanjal je, v duhu je videl uresničenje nečesa. Povedal je marsikaj, da je tista črno-žolta barva bila in bo črna, da odprimo oči, da pogledamo resnici v obraz.

»Naš Ivan Cankar...«

Fant je videl rožo čudotvorno, v sanjah jo je videl daljno, — žarko, vzdramil se je in je šel na pot.«

Te besede z lista bere mlad študent v »Lepi Vidi« bolnemu Poljancu. »On jo bo našel, on med nami vsemi, ker so vedra njegova lica, in ker so čiste njegove oči. O, bratje z vedrim licem, s čistim očesom na pot... roka božja bo odprla srca in v srečo bo roža čudotvorna...« Tako odgovarja bolni Poljanec okoli stoječim tovarišem.

»Bolni Poljanec, zakaj nisi sledil Dionizijevim stopinjam! Ali nisi čul njegove besede?« Luči! — Luči! — Ni še prepozno, nisva še omagala na poti, še te vidi... brat dragi... iskal sem jo in sem jo našel — glej!«

»Glej rožo čudotvorno!«

Sanjavost je to in vendar so se vse te besede Poljančeve uresničile. Dolina Šentflorijanska je svobodnejša kot prej.

Ivan Cankar — si ga kdaj osebno poznal ali ne, — to je vseeno. Odprti njegova dela, beri v njih — odprti »Nino« — odprti pesem hrepenenja »Lepo Vido« in spoznal ga boš. Vživi se v »Dolino Šentflorijansko«, hodi pota, ki jih je hodil on po njej in trpel boš z njim — spoznal boš njega — spoznaval trpeči rod, ki je očitno v njej mojstrsko. Sezi po njegovih delih od »Vinjet« do »Lepe Vide«, »Nine« in tja do »Podob iz sanj« in spoznal boš njegovo pesem, ki je in bo neumrljiva.

(Konec sledi.)

Mimica Konič:

V starodavnih časih...

(Povest iz zgodovine gorenjskega železarstva.)

(Dalje)

Toda hitro se je otesel teh misli in zaskrbelo ga je, kako je vendar to, da ob lepem dnevu delo miruje. Morda je brat nevarno obolel? Toda ne! Če bi obolel, bi gotovo poslal v Bohinj sporočilo. Nemara so mu vsi delavci hkrati ušli. Da, to je še najbolj verjetno. Vsi hkrati so mu ušli in morda so se dogovorili tudi drugi, da bodo popustili delo njemu in vsem.

»Prokleti Maulner!« je zarentačil gospod Buccelleni in ves zaskrbljen je šel po stopnicah iz fužine v hišo.

Brata Pavla je našel v krogu družine v veliki družinski sobi. Orfej se je kar oddahnil, ko je videl brata zdravega in živega.

»O, saj ti ni nič hudega! Iskal sem te v fužinah, pa te ni bilo in sem bil v skrbeh zate.«

Brat Pavel ga je vedel v sosednjo sobo in ga je posadil za mizo.

»Povej mi vendar, kako je to, da ti delo v fužinah kar počiva,« je hitel Orfej.

Pavel pa se je smejal.

»Čemu te skrbi? Uganil sem nekaj, kar se mi zdi še najmodrejšje in tako sem tudi storil.«

»Kaj si ukrenil?«

»Vse delavce sem odpustil iz službe. Naj pa delo počiva, če drugače ne more biti.«

»Nespamet!« je vzkliknil Orfej.

»Zakaj? Dobil sem tovarnike, da bodo prenesli prodano blago na Benečansko. Do leta osorej, ko bo spet treba Benečanom poslati železnih izdelkov, se bo že marsikaj spremenilo.«

»Zakaj si pa odpustil delavce? Mi pa moledujemo okrog njih in jim ponujamo višjo plačilo, pa nam še uhajajo.«

»Vidiš. Jaz sem pa računal in sem videl, da to ne gre. Manj škode imam, če delo počiva, kakor če delavce skušam pridržati z denarjem. Ljudje so se prevzeli, hočejo imeti vedno več. Jaz pa nočem razmetati težko pridobljenega premoženja.

»Ali imaš narejenega toliko, da boš mogel Benečanom izpolniti obveznosti, da jim ne prideš v zamero?«

»Sem. Vso zadevo sem že prej do dna premislil. Delali smo noč in dan, brez prestanka. Zdaj imam dovolj veliko zalogo in me ne skrbi, da bi ne zadostil benečanskim zahtevam.«

»Blagor tebi. Meni pa narede komaj za sproti toliko, da odneso Lipe in njegovi tovarniki v Devin.«

»Poskusi tako kakor sem storil jaz.«

»Ne morem.«

»Zakaj ne?«

»Kje bom dobil ljudi, da bi mi delali dan in noč? Prepozno, mnogo prepozno si mi dal ta nasvet.«

»Potem ti pa ne morem pomagati. Jaz sem storil takole in fužine stoje. Brat Jožef pa nima denarja, da bi jih dobro plačal in so mu sami ušli. Pustite še ti, Soccattelli, Morechetti, Perkazin, Cavalari in drugi, vse delavce. Kam pa jih bodo Notar, Pankracij in Maulner dejali? — Kmalu, prav kmalu se bodo vrnili na delo.«

»Ne moremo, ne moremo! Mi moramo držati obljubo, ki smo jo dali Benečanom. Pod vsakim pogojem moramo vztrajati.«

»In če ne boste mogli? Če vam delavci vkljub temu uidejo?«

Orfeju se je posvetilo v glavi.

»Saj so vendar vsi rudarji in kovači, vsi oglarji sklenili pogodbo z gospodarji za eno leto in ta čas poteče šele o svetem Juriju. Če prekršijo pogodbo, jih mora rudarski sodnik kaznovati.«

BOJ PROTI NEZGODAM

Konstrukterjem in varilcem!

Tvoj poklic morda zahteva, da sodeluješ pri novozgradbah. Različne nevarnosti obstojajo tam, bodi zaradi tega posebno previden. Morda manjkajo še ograje ali niso končno pritrjene. Nevarne so odprtine za stopnice, ki niso zadostno za-

varovane. Ne zadržuj se na mestih, nad katerimi se dela in tudi ne pod dvigali. Ne skakaj z enega ogrodja na drugo, da ne preobremeniš morda kake deske. Žeblice, ki štrle iz desk, je treba odstraniti. Posebno če obutev ni v redu. Marsikatera zastupitev bi se dala preprečiti. Odprtine od kanalov, jarkov i. sl. je treba zavarovati oz. zadetati. Pri delih v višini

»Misliš da bomo tem potem kaj opravili?«

»Drugje pa pravice našli ne bomo.«

»Hm. Pa pojdi k sodniku Božiču, pri bratu Jožefu ga najdeš. Povej mu in on naj sodi.«

»Pojdem. Takoj pojdem.«

»Ali ne boš ostal tu? Vsaj pri kosilu ostani. Ne prekrši gostinjske navade.«

»Danes ne utegnem. Drugič se bova več pogovorila.«

Orfej se je poslovil in je hitro odjezdil na Javornik, kjer je res pri bratu Jožefu našel rudarskega sodnika Božiča. — Razložil mu je vse nepravilike, Božič je pa namršil obrvi.

»Ali ste vse natančno premislili, preden jih mislite tožiti? Če boste tožbo izgubili, bo vaša sodba in sramota.«

»Dobro sem premislil.«

»Niste. Gospod Orfej Buccelleni, vi ste Italijan in tudi vaši tovariši so Italijani. Rudarska postava deželnega vojvode pa ukazuje, da sme delavec, ki se je vdinjal pri tujem podjetniku, temu pustiti delo, če manjka delavcev domačim podjetnikom in to brez odpovedi.«

Buccelleni o slični postavi še nikoli ni slišal.

»Kdo pa si je to izmislil?«

(Se nadaljuje.)

vzemi opasač in se priveži. Previdnost ni strahopetnost, neprevidnost ni srčnost, ampak neumnost. Elektrovarilci naj zavarujejo delovni prostor s ščiti iz lesa, lepenke ali zavesami, da žarki ne ogrožajo sodelavcev. Nepoklicanim zabrani državanje v varilnem preostoru. Kdor dela pri avtogenskem rezanju in varjenju, mora biti dobro poučen o ravnanju z aparatom, plinskimi bombami in gorilcem. Mešanica kisika in acetilena se imenuje upravičeno pokalni plin. Ako se nahaja ta plin morda v acetilenskem aparatu ali v delovnem prostoru in se vžge, potem nastane eksplozija, ki je zahtevala že mnogo smrtnih nezgod.

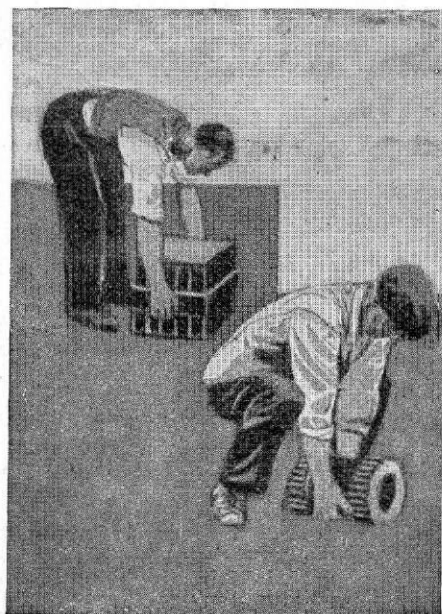
Prva zapoved: Previdnost z ognjem. V razdalji vsaj 3 metrov od acetilenskega aparata se ne sme nahajati ogenj.

Zamrznjenih aparatov se nikdar ne sme odtajati z ognjem, žarečim železom oz. kakim plamenom, to je bil vzrok že več smrtnih nezgod, temveč samo tako, da jih postavimo v topel prostor, oziroma če se odtajanje mudi, vzamemo vročo vodo. Tudi kajenje v bližini acetilenskih aparatov je smrtnonevarno.

Bombe s kisikom se morajo obvarovati pred padcem. Ventil bombe odpri vedno počasi, nikdar pa sunkoma. Porabi za to kolesčke za natikanje. Prehitro odpiranje lahko povzroči vžig. Ventili in armature za kisik nikdar ne smejo priti v dotik z oljem ali maščobo, zato ne rabi goščilk iz usnja. Zamašene šobe risalnih in varilnih pištol ne snaži z železnimi predmeti, temveč z bakreno žico. Ako odprtino šobe povečaš, plamen lahko udari nazaj. Pred pričetkom dela pogledaj, ako je v vodnem varovalcu zadosti vode. To varovalo ščiti aparat, ako plamen udari nazaj.

Pri uporabljanju bencina in tudi olja bodi previden. Mastne obleke se kaj rade vnamejo. Ne zbeži v tem primeru, temveč pogasi ogenj s kako odejo ali z valjanjem na tleh.

Popravi!

Napačno!

Pravilno!

Dvigaj bremena vedno s poklekom

Gospodarske novice

Poceni lahko telegrafiramo v Ameriko. Od 13. decembra 1938. pa do 6. januarja 1939. velja znižana tarifa za brzojavke v Ameriko. Razlika v ceni je velika. Na primer, če telegrafiramo v Buenos Aires, stane brzojavka 457 din; po znižani tarifi pa le 152 din. Znižanje v tej dobi znaša eno tretjino normalne cene.

Podkarpatska Ukrajina izvažata drva. Človek bi mislil, da Podkarpatska Ukrajina nima ničesar drugega kot pa svojo vlado. Sedaj pa beremo, da je PU odpemila prve pošiljke drv v vzhodno Afriko. Drva izvažata društvo »Tatra kompanija« — krasno ime, kaj ne.

Koliko donaja Sueški prekop. Sueški prekop ni samo važna zveza med morji, nego je istočasno zelo donosna stvar. V prvih 10 mesecih leta 1938. so znašali dohodki Sueškega kanala od tovorov 7,965.700 angl. funtov, od potnikov 112.000 funtov in še razno 7000 funtov, torej skupaj nad 8 milijonov funtov. Angleški funt pa je vreden nad 240 dinarjev. Torej kar prilično lep dohodek za lastnika.

Platina v Abesiniji. Italija ni zastoj žrtvovala milijarde denarja in veliko svojih vojakov za zavojevanje Abesinije. Abesinija je bogata zemlja in ko jo bodo uredili, bo vladalo tam blagostanje. Za prihodnje leto imajo v načrtu pridobiti nad 200 kg drage platinske kovine.

Tvornica za tovarne avtomobile. V Rakovici delajo na to, da bodo uredili domačo tvornico za tovarne avtomobile. Lansko leto so v tej tvornici izdelali že več najmodernejših avionskih motorjev po 900 ks, ki so opremljeni s kompresorji za polet v velikih višinah. Število zaposlenih strokovnjakov se je podvojilo.

Bat'a bo obul svet. Veliko češkoslovaško podjetje Bat'a bo zgradilo novo tvornico za obutev v južni Afriki, in sicer v koloniji Kongo. Gotovo je, da je Bat'ovo delo delo civilizacije, kajti s svojim delom prinaša Bat'ov sistem v vsak kraj tudi druge napredne panoge v gospodarstvu in v življenju. Taka podjetnost je največji misijon pri zaostalih narodih na bogati zemlji.

Igarska vlada bo odkupila 30 milijonov litrov vina. Bolgarska vlada hoče iz zaduhlih pivnic potegniti 30 milijonov litrov vina. To je ogromna količina, ki bi drugače stekla po grlih večno žejnih ljudi in za katero bi šel denar iz predalov najbolj revnega ljudstva po taki ceni, da bi tudi pridelovalci vina morali ostati samo reveži. Bolgarska vlada hoče malo te večne žeje odstraniti. Če bo toliko vina nenkrat odkupljenega, je jasno, da se bo vino podražilo, da bodo pridelovalci več zaslužili in tudi jasno, da bo odstotek pijanih manjši. Milijoni, ki so šli od revnega ljudstva za ugaševanje večne žeje, bodo lahko na razpolago za druge, bolj potrebne svrhe v družinah. Vlada bo to vino predelala v špirit, toda ne za grla. Tudi pri nas bi morali pokupiti grozdje za izdelovanje sokov, pa bi bila na boljšem producent in konsument.

Anglija hoče pokloniti novi Češki 4 milijone funtov. Poznajo je, da je ponudila Anglija Češki v hudih dneh 30 milijonov funtov posojila. Nekaj denarja je Anglija takoj dala. Sedaj so se vodila nadaljnja pogajanja, pa so Angleži predlagali, da dajo kot dar 4 milijone funtov, ostalo pa naj se zopet črta in se posojilo ne realizira. Čehi so ponosno odklonili podporo, četudi bi jih Češka v sedanjem stanju delirija vlad in narodov in avtonomij in samouprav zaslužila, saj je res vse skupaj žalostno.

Institut za metalurška proučavanja bo ustanovljen na Poljskem. Tudi pri nas bi bilo dobro, da bi deloval kak tak gospodarski odbor. Morda bi bilo bolj uspešno kot pa članstvo pri Društvu narodov — sedaj, ko tega društva nihče več ne priznava. Če bi deloval tak odbor, bi morda rešil take primere, kot so zastoj Strojnih tovarov in livaren v Ljubljani in brezposelnost 300 kovinarjev v sredi dobre železarske konjunktore.

Povečanje brezposelnosti v Belgiji. Število brezposelnih je doseglo v Belgiji koncem meseca decembra že 300.000 ljudi. Brezposelnost je tekom enega meseca narasla za 100.000 delavstva. Če bo stvar šla tako dalje, bodo zopet prizadeti tujci, kajti s tujci je najlažje »obračunati«.

O b v e s t i l a

VEZANI LETNIKI »TOV. VESTNIKA«

Prosimo dotične, ki imajo na razpolago posamezne številke našega lista, da jih odstopijo uredništvu. Manjka nam namreč nekaj števil za izpopolnjenje vezanih letnikov. Prosimo tudi obratovodstva, da nam vrnejo preostale številke letošnjega letnika.

Prva družabna in plesna prireditev jesenskega Aero-kluba. Dne 18. februarja zvečer priredi naš agilni jeseniški Aero-klub »Naša Krila« svojo večjo družabno prireditev. Naši mladi jadralci so z dosedanjim delom pokazali največji napredek in ni daleč čas, ko bodo priborili prvenstvo Gorenjske tudi v jadralnem športu. Zato zaslužijo vso podporo vse jeseniške javnosti. Nastop naših jadralcev je bil povsod uspešen, zato bo tudi njihova družabna prireditev najboljša. Klub opozarja sedaj na to svojo prireditev, ki bo v vseh prostorih Sokolskega doma na Jesenicah. Na prireditvi bodo sodelovali tudi še člani in članice jadralnih skupin iz Tržiča, iz Lesc in Kranjske gore.

Malo kozmetike

UMIVANJE LAS POZIMI

Pozimi ni dobro umivati lišajev na koži z vodo. Pa stolčemo iz 2 beljakov sneg, ga zmešamo z 1/4 žličke drobne fine namizne soli; z zmesjo namažemo lase in ko se osuše, jih očistimo z gosto, bolj trdo ščetko. Lasje postanejo mehki in se svetijo kot svila. Priporočljivo sredstvo je za svetle kakor črne lase.

Lasje naj bodo lepi in čisti brez prhljaja. Odstranimo ga, če si vsaj enkrat na teden natreemo glavo z ricinovim oljem in lase vsak dan očistimo.

Polt na obrazu postane lep in gladka, če se omakamo z mlekom. Prav tako dobra je voda iz uležanih zrezanih kumar, toda brez soli; zmešamo po eno tretjino te vode, glicerina in citronovega soka in dobro premešamo v steklenici. In ko se umijemo, si natirajmo s to zmesjo polt.

Pozimi ni dobro umivati lišaje na koži z vodo ali milom. Kožo si namažemo le z olivnim ali mandljevim oljem in lišaj kmalu izgine.

Za naše gospodinje

Jetrna pašteta (za slabokrvne).

Pol kilograma telečjih jeter namakaj v mleku eno uro. Potem potegni kožico z jeter in jih zreži na kocke. V kozico deni 20 dkg sveže slanin in malo čebule; ko se to scvre, sprži na tej masti jetra, in sicer na zelo močnem ognju. Nato deni vanje 3 do 6 jajc, zmešaj in takoj odstavi od ognja. Vse to skupaj najprej zmelji in potem še pretlači. Soli po okusu. Prideneš lahko tudi malo popra. Pašteta se sedaj pozimi ohrani nekaj dni. Otroci jo radi jedo namazano na kruhu.

Vampova juha.

Naredi prežganje, vrzi vanje malo sesekljane peteršilja, česna in čebule ter fino sesekljane in mehko kuhane vampe (za 6 oseb 30 dkg), dva na majhne kocke zrezana krompirja, malo paradižnikove omake in zalij s krompom. Kuhaj toliko časa, da je krompir razkuhan. Serviraj lahko to juho, ki je zelo okusna in dobra, tudi s praženimi žemljicami.

Snežni žličniki v čokoladni omaki.

Ako so preostali beljaki, stapi štiri v trd sneg in dodaj 10 dkg sladkorja. Zavri pol litra mleka z razrezano šibico vanilije in zakuhaj pripravljeni sneg v vrelo mleko, ki sme le nalaho vreti. Žličniki naj vro potem samo pol minute, nakar jih z lopatko previdno obrni in naj vro prav tako pol minute še na drugi strani. Zlagaj jih nato z lopatko v stekleno skledo. Enkrat kuhaš samo toliko žličnikov, da niso gosto natrpani in jih moreš zlahka obračati in dvigati. Ko so vsi gotovi, zakuhaj na mleku tri ploščice nastrgane čokolade, ki jo po okusu osladi in jo ulij na žličnike. Ako nimaš preostalih beljakov in moraš ubiti jajca, tedaj napravi iz rumenjakov vanilijevo kremo, ki jo namesto čokolade ulij na žličnike. Serviraj lahko mrzlo ali toplo.

Novice opomini iz sodobnega življenja

Železarska delavnost obstala sredi konjunktura. Mi silno radi pišemo o Španiji, o Aljaski in o Južni Afriki in zasledujemo, kako kdo »prodira« in koliko »je bilo mrtvih« ter kaj je rekel ta in ta, ko je bil sprejet tam in tam. Treba samo poslušati naše napovedi A. A. pa bomo mislili, da je to kaka internacionalna postaja, ki poroča najmanj o Jugoslaviji. To je znak, da gledamo v svet, da smo napredni in izobraženi narod. Toda tudi znotraj je včasih kaj važnega. Lansko leto so na primer obstale Strojne tovarne in livarne in je postalo brezposelnih mnogo delavcev in je prizadetih 300 družin — v sredi našega lepega mesta Ljubljane, kjer imamo vse sedee najrazličnejših društev, raziskovalnih, posvetovalnih in gospodarskih edinic. 300 ljudi je izgubilo delo in to je bila in ostane novica. Kar naenkrat so ti ljudje izgubili vse pridigarje in prijatelje in vse je nekam drugam bežalo, kajti od teh itak ni več koristi. Kaj bi z njimi. Livarne so obstale sredi Ljubljane in tudi sredi konjunktura. To znači, da podjetnost le ne »gre tako sama od sebe tjavendan« in da lahko zastane vsak dan. To znači, da je treba tudi pri tem vodstvu mnogo prizadevanja. Znači pa še več. Kaj bi bilo, če bi se kaj takega pripetilo na Jesenicah. Da, nekaj solzavih in s pravim ogorčenjem notranje človeške ljubezenske slinavosti pisanih člankov bi prišlo na dan, da bi tako kazali svoj materialni strah — in nič več. Za tiste, ki bi delo izgubili, bi to nič ne pomenilo, nego bi dobili pomoč zopet le od podjetnosti, če bi se kje nova pojavila. — Za zdravo bodočnost velja nujnost vzgoje ljudstva k plemenitosti in lepotam ter vzgoja in izobrazba za kvalitetno delo in zdravo gospodarstvo ter poudarek čuta odgovornosti.

Anglija ponudila milodar Češko-Slovako-Moravo-Karpatiji. Tako se namreč danes deli in imenuje domovina Slovanov na bivšem Češkem. Tudi to je novica in istočasno opomin. Torej ne posojila, kakor prej, le milodar. Ta naša bratska država v takem stanju morda milodar tudi zasluži. Pomislite: ob priliki konflikta na meji pri Muhačevem je madžarska enotna vlada morala nekje protestirati ali se zagovarjati. To pa je šlo tako: vložila je noto pri karpatski vladi, karpatska vlada je obvestila slovaško vlado in moravsko vlado in te vlade so imele posamezne vladne seje in so sklenile poslati še eni vladi v Prago vladne sklepe in vse vlade so vladale in bile vlade. »Kaj boste skupaj, delite se v razne vlade, pa bo, saj imate pravico...« zveni tuj radio za Slovane. Drugi narodi pa bodo že skupaj držali in bodo proketo enotni in močni, le mi moramo imeti vlade in zopet vlade.

Križanke - uganke

POSETNICA.

Gone Vamparič

Kje je ta delavec zaposlen? — (Sestavi iz črk v imenu.) — Rešitev v drugi številki »Tovarniškega Vestnika«.

REŠITEV ZLOGOVNICE IZ PRVE LETOŠNJE ŠTEVILKE »TOVARNIŠKEGA VESTNIKA«:

1. Soba	15. Žičarna	29. Verdi
2. Romeo	16. Eros	30. Eta
3. Emerik	17. Lateran	31. Sirup
4. Čeka	18. Ingot	32. Talon
5. Novo leto	19. Traktor	33. Nobile
6. Okraj	20. Ovid	34. Iluzija
7. Nansen	21. Ventil	35. Kalemegdan
8. Omega	22. Ali	
9. Veles	23. Ritus	
10. Opij	24. Naklo	
11. Lehar	25. Injekcija	
12. Elektroton	26. Šumadija	
13. Ta-ta	27. Kadi	
14. Oka	28. Ilirija	

SREČNO NOVO LETO ŽELI TOVARNIŠKI VESTNIK

Za dobro voljo

Iz govora narodnega poslanca.

»... lahko mi zaupate, da jaz ne menjam prepričanja vsakih šest mesecev, kakor srajce...«

Škotska

Dva Škota sta se pripravila, kdo dalje časa zdrži pod vodo. Anglež, ki ju je čul, je obljubil tistemu, ki zmaga, novce za 2 pennyja (2 dinarja). Škota sta planila v vodo.

Do danes se še ni nobeden izmed njiju vrnil iz nje.

Bon-ton

Lepo vedenje zahteva, da vstanemo, če pride kdo k nam.

To vem že davno! Mama večkrat pravi moji sestri: »Če nihče ne pride, boš obsedela!...«

Kako si vendar dovolila, da Te je poljubil ta Španec?

Nisem mogla drugače.

Kako to?

Saj vendar ne znam španski.

»Ali si moreš misliti kaj hujšega, kakor če žirafa v vratu boli?«

»Mislim, da je še huje. Če ima stonoga kurja očesa!...«

»To je mladenič, ki je sedel tik mene v kinu...«

»No, videti je prav dostojen...«

»Saj tudi je, namesto da bi silil v temi vame, kakor to delajo drugi, je vzel samo čokolado, ki sem jo imela v žepu!«

Stražnik zgrabi majhnega dečka za lase in ga jezno vpraša: »Saj natanko veš, da potrebuje gospod do kolodvora pol ure, ti si mu pa rekel, da potrebuje samo pet minut.«

»Oh, gospod stražnik,« zajecelja dečko, »gospod je bil videti tako prijazen in zdelo se mi je, da je že hudo truden...«